

pagtningskontraktens § 10, vilde hjemle dem Ret til denne Erstatning, og at det derfor vilde være umuligt for Østersforpagterne at vinde denne Proces. I den Henseende skal jeg tillade mig at henvise til et Foredrag, som det ærede Medlem, der nu indtager Formandspladsen, engang holdt. Det var et af disse Foredrag, som man husker saa godt, fordi de indeholde sunde og rigtige Tanker, uagtet jeg ikke er enig med ham i Realiteten. Det ærede Medlem søgte at gjøre gjældende, at Finantsudvalget er en Institution. Der er meget Rigtigt deri. Finantsudvalget har efterhaanden udviklet sig til at blive, hvad man kalder en Autoritet i Staten, og det bør det ogsaa være. Men for at en saadan Institution kan hævede og vedligeholde den Autoritet, som den saaledes gjør Fordring paa, forekommer det mig, at det er nødvendigt, at Udvalget holder sig paa det Behet, hvor det har fuldt hjemme, holder sig til sin Competence og dernæst vogter sig for at udtale Meninger og Domme, som det, naar det rigtig kritisk skal undersøges, ikke rigtig kan staa ved. Udvalget har her udtalt absolut, at Østersforpagterne ikke have nogetsomhelst Retsskrav. Det er isørigt egentlig en Sag, som nærmest hører under Domstolens Resport: hvor dygtige Kræfter der end maatte sidde i Finantsudvalget, tvivler jeg dog om, at Udvalget med den Myndighed, som det bør have, kan udtale en saadan Sætning som absolut gyldig; at Finantsministeren udtaler den Sætning, finder jeg i sin Orden. Han staar som Kontrahent ligeoverfor en Medkontrahent, der vil procedere med ham. Han maa holde paa, at han har Ret. Men da det her gjælder om at se mere indgaaende paa Sagen og navnlig se hen til, hvorvidt man bør tilraade Finantsministeren at modtage den fra Østersforpagternes Side rakte Haand, er Sagens Stilling noget anderledes; da bør man være meget varsom med en saadan Udtalelse. Nu skal det ikke nægtes, at denne § 10 i Kontrakten, som blev indsat nærmest paa Foranledning af Etatsraad Schricht, og hvis Niemed dar at opfordre Østersforpagterne til at fremme og frede Østers i Limfjorden, indeholder Bestemmelser, der ere noget vage og ubestemte. Der er navnlig en Passus deri, som gjør Østersforpagternes Stilling noget vanskelig, den nemlig, at den Udsigt, der gives dem til Erstatning, er afhængig af, at de Foranstaltninger, der ere trufne, have bidraget til, at der kommer en forøget Forpagtningsafgift frem i de følgende Aar, og den Erstatning, de skulle have, den Andel, de skulle have i de følgende Aars Afgift, gjøres afhængig af, at Forpagtningsafgiften er forøget som Følge af de Foranstaltninger, der ere trufne af dem. Men paa den anden Side er der i denne § 10 en anden Bestemmelse, som overordentlig meget er i Østersforpagternes Favn, nemlig den, at der ikke er

fordret, at de skulle føre strengt juridisk Bevis for, at de ved deres Foranstaltninger have bidraget til, at Østersfiskeriet har forbedret sig, og at som Følge deraf Forpagtningsafgiften senere kan blive forhøjet. Der er kun fordret, at de skulle have foretaget saadanne Foranstaltninger, som kunne antages at bidrage til, at Forpagtningsafgiften bliver forhøjet. Det er altsaa ikke noget Vishedsbevis, men kun et Sandsynlighedsbevis, som man har krævet af Forpagterne, og det er af overordentlig stor Betydning; thi medens vore Domstole og navnlig, kan jeg sige, Højesteret, ere særdeles vanskelige med Hensyn til Kausalitetsforbindelsen mellem den udøvede Handling og den tilspøiede Skade — for at tage et almindeligt Skadeserstatningspørgsmaal —, saaledes at det næsten i mange Tilfælde er umuligt at tilfredsstille Højesteret i den Henseende, saa er Sagen ikke stillet saaledes her, at Kausalitetsforholdet, altsaa Forholdet mellem Aarsag og Virkning, strengt skal bevises; det skal kun sandsynliggjøres; der skal kun bevises saameget, at det kan antages, at de Foranstaltninger, som ere trufne, have bidraget til at hæve Østersfiskeriet. Det er hele det Bevis, som man kan fordrø af Østersforpagterne. Undersøger man nu, hvorvidt det vil være disse Mænd muligt under en eventuel Proces at præstere dette Bevis, saa kan jeg for mit Vedkommende ikke se rettere, end at det er dem muligt, efter hvad der her foreligger i det Andragende, som er indleveret til Finantsministeren. De Herrer ville have set, at der er optaget forskjellige Tingsvidner. Der er nemlig blevet optaget Tingsvidner over de Fiskere, som Forpagterne have benyttet, og mange af dem have bevidnet, at de have udlagt saa og saamange Østers — det breiede sig om 20, 30 à 40,000 Østers om Aaret — af endog større Dimensioner end dem, som de vare forpligtede til at lade være at fiske, f. Ex. 3¹/₂ Østers istedetfor 2¹/₂ Østers, hvilket gjør en stor Forskjel. Enkelte af Fiskerne have udtalt den Mening, at der derved dels er dannet nye Vanter, og dels ere de ældre Vanter bleven formerede; de have ved senere Leiligheder foretaget Skrabninger der og fisset overordentlig mange Østers. Fiskernes Udtalelser ere overhovedet snarest i Forpagternes Favn. Dette er den ene Part, som man skulde høre i denne Sag, nemlig den Part, der, som den Kommission, der har været nedsat, udtaler sig, „stadig har pløiet Vanterne“, og som stadig har havt Opmerksomheden henvendt derpaa. Den anden Part, som skal høres i en saadan Sag, er de Lærde, og det er lykkedes Forpagterne til Trods for Finantsministeriets, eller rettere sagt Kammeradvokatens Protest at faae det bragt dertil, at der er bleven afstøffet to af vore Lærde i den Retning, nemlig Etatsraad Steenstrup og Professor Schjødt, et Skjøn over, hvorvidt det kunde antages, at de Foranstaltninger, som vare trufne, havde medført